

Sylwia Mensfeld

T W Ó R C Z O Ś Ć

Art
galeria

Copyright© Związek Euroregion „Tatry” w Nowym Targu

Wydawca/Editor: Związek Euroregion „Tatry”
ul. Sobieskiego 2
34-400 Nowy Targ
e-mail: biuro@euroregion-tatry.eu

www.euroregion-tatry.eu

Tłumaczenie/Preklad: Joanna Wicik
Fotografie/Fotografie: Marcin Ozorowski
Aranżacja wystawy/Inštalácia výstavy: Anna Ozorowska
Opracowanie graficzne, przygotowanie do druku i druk/ Grafická úprava, príprava do tlače a tlač
Studio AD Marcin Ozorowski
ul. Kolejowa 159
34-400 Nowy Targ

ISBN 978-83-955133-1-2

Nowy Targ 2022

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponosi Związek Euroregion „Tatry”
i nie może ona być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej

Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesie Zväzok Euroregión „Tatry”
a v nijakom prípade nemôže byť stotožnený s oficiálnym stanoviskom Európskej únie.

Egzemplarz bezpłatny/Bezplatný exemplár

Interreg
Polska-Słowacja
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Szanowni Państwo,

w 2021 roku Związek Euroregion „Tatry” po raz czwarty zorganizował konkurs twórczości artystów nieprofesjonalnych w ramach Triennale Sztuki Naiwnej i Art Brut Pogranicza Polsko-Słowackiego im. Edwarda Sutora.

Konkurs ten ma za zadanie odkrywanie, prezentowanie i popularyzowanie amatorskiej twórczości z kręgu malarstwa i rzeźby naiwnej oraz art brut z pogranicza polsko-słowackiego. Ponadto służy utrwaleniu pamięci nowotarskiego rzeźbiarza nurtu sztuki art brut Edwarda Sutora – patrona tego wydarzenia.

Sztuka Art Brut to sztuka samorodna, hipnotyzująco prosta, spontaniczna, całkowicie uwolniona od wszelkich reguł i niepodlegająca żadnym szablonom kulturowym. To sztuka nieskomplikowana, czasem banalna, ale zawsze szczerza. Twórcy odsłaniają w niej własne wizje świata, talent, a przede wszystkim wnętrze swojej duszy.

Jako organizatorzy cieszymy się, że pomimo trudnego czasu związanego z pandemią Covid-19, konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem. Uczestniczyło w nim 72 artystów amatorów, w tym 65 z Polski i 7 ze Słowacji, którzy zgłosili łącznie 170 prac. Polsko-słowackie jury, pod przewodnictwem Antoniego Nowaka – socjologa, znawcy i kolekcjonera sztuki naiwnej i art brut, oceniło prace oraz wyłoniło zwycięzców i przyznało wyróżnienia.

Uroczyste ogłoszenie wyników i wręczenie nagród odbyło się podczas finisażu wystawy w dniu 28 lutego 2022 r. w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu.

Oddajemy w Państwa ręce katalog wystawy indywidualnej malarstwa Sylwii Mensfeld z Nowego Targu, której jury jednogłośnie przyznało tytuł laureatki Triennale. Wystawa została zorganizowana w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu.

Milí čitatelia,

Zväzok Euroregión „Tatry” v roku 2021 už štvrtý raz zorganizoval súťaž tvorby neprofesionálnych umelcov v rámci Trienále insitného umenia a Art Brut poľsko-slovenského pohraničia Edwarda Sutora.

Cieľom súťaže je objavovanie, prezentovanie a popularizovanie amatérskej tvorby v oblasti insitného maliarstva a sochárstva a art brut z poľsko-slovenského pohraničia. Slúži tiež upevneniu pamäti o nowotargskom sochárovi Edwardovi Sutorovi tvoriacom v štýle art brut – patrónovi tohto podujatia.

Umenie art brut je samorodné, hypnotizujúco jednoduché, spontánne, úplne oslobodené od všetkých pravidiel a nepodliehajúce žiadnym kultúrnym vzorom. Je to nekomplikované umenie, občas banálne, ale vždy úprimné. Autori v ňom odhaľujú vlastné vízie sveta, talent a predovšetkým vnútro svojej duše.

Ako organizátori sme radi, že aj napriek ťažkému obdobiu v súvislosti s pandemiou Covid-19 sa súťaž tešila veľkému záujmu. Zúčastnilo sa na nej 72 amatérskych umelcov, 65 z Poľska a 7 zo Slovenska, ktorí zaslali spolu 170 diel. Poľsko-slovenská porota, ktorej predsedal Antoni Nowak – sociológ, znalec a zberateľ insitného umenia a art brut, vyhodnotila práce, vybrala víťazov a udelila významenia.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže a odovzdanie cien sa konalo 28. februára 2022 v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu počas finisáže výstavy.

S potešením Vám predkladáme katalóg individuálnej výstavy maliarstva Sylwie Mensfeld z Nowého Targu, ktorej porota jednohlasne priznala titul laureátky Trienále. Výstava bola zorganizovaná v Stredisku poľsko-slovenskej spolupráce v Nowom Targu.

Maciej Bóbr

opiekun kolekcji prac plastycznych pacjentów Szpitala Klinicznego
im. dr. Józefa Babińskiego w Krakowie

Sylwia Mensfeld – artystka wszechstronna

... taka sobie dziewczyna, ani ładna ani całkiem brzydka, szczupła, ale nie jak modelka, uzdolniona, ale nie jak Picasso, pisząca, ale tylko do szuflady, umiejąca być przyjacielem, ale samotna...

Tak oto opisuje siebie rysownicza i malarka, a może nawet bardziej poetka i pisarka, która z powodzeniem próbowała swych sił w różnych obszarach artystycznej kreacji. Autorka urzekających rysunków, akwareli, plakatów, poruszających wierszy i pełnej głębokich przemyśleń prozy.

Teraz możemy podziwiać jej prace jako Laureatki Triennale Sztuki Naiwnej i Art Brut Pogranicza Polsko-Słowackiego im. Edwarda Sutora.

Zanim przedstawimy postać laureatki wypada może powiedzieć kilka słów o tym, co nazywamy art brut – sztuką surową.

To określenie stworzone przez francuskiego artystę Jeana Dubuffeta w 1946 r. odnosi się przede wszystkim do prac twórców, którzy nie mają profesjonalnego artystycznego wykształcenia, tworzą z wewnętrznej potrzeby, odwołując się często do wewnętrznych przeżyć. Ich dzieła trudno zakwalifikować do konkretnego kierunku, bo są na wskroś indywidualne, bardzo osobiste, pełne symboliki przez nich tworzonej i nierzadko dla nich tylko zrozumiałej. To sztuka spoza „Świata Sztuki” – świata, a może tylko „światka”, goniących za sukcesem artystów, krytyków i historyków sztuki, właścicieli galerii i marszandów, przedstawicieli muzeów i artystycznych uczelni.

Sztuka Sylwii Mensfeld nie przystaje do tego, do czego przyzwyczaiły nas muzea i galerie, ma w sobie coś spoza normy, co jednocześnie jest spontanicznie odnalezione, intuicyjne w rozwiążaniach kompo-

zycji, formy i koloru, jednak zawsze własne, niezależne, nie poddające się uznanym estetykom, kierunkom, stylom i tendencjom.

Najlepiej tę osobną twórczość scharakteryzowała sama artystka tak pisząc o swoich pracach:

... Ważną rzeczą w mojej chorobie jest twórczość. W stanach psychiatrycznych ostrych, kiedy nie byłam katatoniczna i mogłam się przed biurkiem, powstało bardzo, bardzo dużo, multum prac. Prace te były całkowicie niezależne od wszelkiej historii plastycznej, jak gdyby nie istniała twórczość innych osób. Były całkowicie spontaniczne, stanowiły wyraz mojego „ja”, bez żadnego oglądania się na style, na to, czy to jest dobre, czy to jest właściwe. Były samodzielne, bo Bozia mi powiedziała – Pan Bóg mi powiedział – że jestem wybitnie uzdolniona plastycznie. Więc każda kreska mnie cieszyła, dzięki czemu nie powstrzymywałam się od rysowania, nie byłam swoim własnym cenzorem, tylko byłam całkowicie spontaniczna...

Jest w nich bez wątpienia owa Boża iskra, niezwykły dar – talentu danego Autorce i przez nią rozwijanego. Jej twórczość plastyczną charakteryzuje dojrzała, konsekwentna, ale zawsze własna stylistyka.

Z pozoru może się ona kojarzyć z dziecięcymi rysunkami, czy raczej z rysunkami dla dzieci. Myliłby się jednak ktoś, kto uznałby, że te nieco bajkowe prace, to tylko ilustracje opowieści adresowanych do najmłodszych. Świat, jaki jawi nam się w przedstawieniach stworzonych przez Sylwię Mensfeld, to świat jej własnych przeżyć, obraz rzeczywistości z pozoru tylko bajkowej. Wpatrują się w nas szeroko otwarte oczy przedstawionych postaci, obserwują z zainteresowaniem, świdrują, przewiercają niemal na wylot. Wyłania się z nich świat zaludniony ludźmi i stworzeniami, spersonifikowanymi ciałami niebieskimi, a także fantastycznymi stworami. Świat na obrazach Sylwii żyje własnym życiem, które ona mu nadaje, układa go w senne marzenie, wizję, która z pozoru bajkowa, może stać się groźna. Jest też w niej zmaganie się z chorobą, bo jak napisała:

...Schizofrenia otworzyła przede mną drzwi do przedziwnego królestwa, udowodniła mi że dusza nie znosi ograniczeń, ona jest naturalnie piękna, wyrzywa się ku wielkości, jej powołaniem jest rozprzestrzeniać się na cały wszechświat, a wszelkie normy, które ją krępują odrzuca np. w trakcie psychozy. I następuje światło.

Te słowa zaczerpnięte zostały z jej „Rozważań okołoschizofrenicznych” – fascynującej lektury, niezwykle zapisu analiz własnego „ja”, własnych przeżyć i doświadczeń. Pytania i odpowiedzi, które się na nie składają opowiadają o zmaganiach z chorobą i o egzystencjalnych dylematach, przed którymi stanęła Autorka:

...Co uczyniła ze mną schizofrenia prócz tego, że odebrawszy dar równowagi psychicznej pozwoliła wyjść poza normę, a zatem, nie zawaham się użyć tu takiego sformułowania – czasem i poza banal? Zniszczyła czy pogłębiła życie wewnętrzne, wyzwoliła by następnie bezlitośnie zniewolić, czy zabiła, bym w konsekwencji mogła doświadczyć cudu zmartwychwstania?

Czy tym zmartwychwstaniem jest dla niej też jej obecna działalność, pomoc tym, których udziałem jest kryzys psychiczny? Bo istnieje jeszcze jedna niezwykle ważna część działań Sylwii Mensfeld – jej praca jako asystenta zdrowienia – pomagania innym. I ona, podobnie jak twórczość plastyczna czy literacka, pokazuje jak niezwykle człowiekiem jest Laureatka Triennale.

S

M

Maciej Bóbr

kurátor kolekcie výtvarných diel pacientov Univerzitnej
nemocnice Dr. Józefa Babińskiego v Krakove

Sylwia Mensfeld – všestranná umelkyňa

... také obyčejné děvča, ani pekné, ani příliš škaredé, štíhle, no nie ako modelka, nadané, ale nie ako Picasso, píše, ale len do zásuvky, dokáže byť přítelkou, ale je osamelá ...

Tak hovorí o sebe kresliarka a maliarka a možnože skôr poetka a spisovateľka, ktorá s úspechom využila svoje nadanie v rôznych oblastiach umeleckej kreácie. Je to autorka očarujúcich kresieb, akvarelov, plagátov, dojímavých básní a prózy plnej hlbokých myšlienok.

Teraz môžeme obdivovať jej diela ako laureátky Trienále insitného umenia a art brut poľsko-slovenského pohraničia Edwarda Sutora.

Predtým, ako Vám predstavíme laureátku, bolo by asi dobre povedať niekoľko slov o tom, čo nazývame art brut – surové umenie. Tento pojem zaviedol francúzsky

umelec Jean Dubuffet v roku 1946. Týka sa predovšetkým diel tvorcov, ktorí nemajú profesionálne umelecké vzdelanie, tvoria z vnútornej potreby, často odkazujúc na svoje vnútorné pocity. Ich diela nevieme zaradiť do konkrétneho smeru, pretože sú individuálne, veľmi osobné, plné symbolov kreovaných samotnými umelcami a nezriedka čitateľných iba pre nich. Je to umenie spoza „sveta umenia“ – sveta alebo iba „svetíka“ umelcov, kritikov a historikov umenia, majiteľov galérií a obchodníkov s umením, zástupcov múzeí a umeleckých vysokých škôl, ktorí sa ženú za úspechom...

Umenie Sylwie Mensfeld vybočuje z toho, na čo sme si zvykli v múzeách a galériách. Má v sebe niečo, čo sa nezmestí v norme, čo je zároveň spontánne nájdené, čo je intuitívne z hľadiska kompozície, formy a farby, ale je to vždy niečo vlastné,

nezávislé, niečo, čo sa nepodrobuje uznaným
estetikám, smerom, štýlom a trendom.

Najlepšie charakterizuje túto osobitnú
tvorbu samotná umelkyňa, ktorá o svojich
dielach píše takto:

*... Dôležitou činnosťou v mojej chorobe je
tvorba. V akútnych psychotických stavoch, keď
som nebola katatonická a mohla som si sadnúť
k písaciemu stolu, vzniklo veľmi, veľmi veľa,
obrovské množstvo diel. Táto tvorba bola
úplne nezávislá od celých dejín umenia, ako
keby neexistovala tvorba iných osôb. Diela
boli úplne spontánne, boli vyjadrením môj-
ho vnútra, bez toho, aby som sa pozerala na
štýly, na to, či je to dobré, či je to správne. Boli
samostatné, pretože mi pánbožko – teda Pán
Boh – povedal, že mám mimoriadne výtvarné
nadanie. Tešila ma každá čiara, vďaka čomu
som sa neobmedzovala v kreslení, nebola som
svojím vlastným cenzorom, bola som úplne
spontánna.*

Bezpochyby je v týchto dielach Božia
iskra, vzácny dar – autorkine nadanie,
ktoré stále rozvíja. Jej výtvarná tvorba sa
vyznačuje zrelou, dôslednou a individuál-
nou štylistikou. Zdanlivo môže vyvolávať
dojem detských kresieb alebo skôr kre-
sieb pre deti. Ale bol by to omyl, keby sme

uznali, že tieto trochu rozprávkové práce sú iba ilustrácie príbehov adresovaných najmladším. Svet, ktorý sa nám zjavuje v obrazoch tvorených Sylwiou Mensfeld, je svetom jej vlastných zážitkov, obrazom reality, ktorá je iba zdanlivo rozprávková. Upierajú na nás pohľad doširoka otvorené oči zobrazených postáv, pozorujú nás so záujmom, prevráťujú nás očami. V jej dielach nájdeme svet plný ľudí a tvorov, personifikovaných nebeských telies a fantastických postáv. Svet na obrazoch Sylwie žije svoj vlastný život, ktorý mu autorka dáva, ukladá ho do snovej vízie, vízie, ktorá je len zdanlivo rozprávková... každú chvíľu sa môže zmeniť na hrôzu. Je tu aj boj s chorobou, pretože tak, ako napísala,

... schizofrénia otvorila predo mnou dvere udivujúceho kráľovstva, dokázala mi, že duša neznesie obmedzenia, ona je prirodzene krásna, ženie sa k veľkosti, jej poslaním je šíriť sa po celom vesmíre a všetky normy, ktoré ju obmedzujú, odhodí, napr. počas psychózy. A nastáva svetlo.

Tieto slová sú prevzaté z jej „Okolo schizofrenických úvah“ – fascinujúceho čítania, nezvyčajného zápisu analýz vlastného „ja“, vlastných zážitkov a skúseností. Otázky a odpovede, ktoré tvoria *Úvahy*, hovoria o boji s chorobou a o existenčných dilemách, ktorým musí autorka čeliť:

... Čo so mnou spravila schizofrénia okrem toho, že odoberajúc mi dar psychickej rovnováhy mi umožnila prekročiť normu a vďaka tomu – a bez okolkov použijem toto spojenie – občas mi umožnila prekročiť banalitu. Zničila alebo prehĺbila vnútorný život, oslobodila ma, aby ma následne nemilosrdne zotročila, alebo ma zabila, aby som skrz ňu mohla zažiť zázrak zmŕtvychvstania?

Je pre autorku týmto zmŕtvychvstaním aj jej súčasná činnosť, pomáhanie tým, ktorých trápi psychická kríza? Pretože existuje ešte jedna veľmi dôležitá oblasť, v ktorej Sylwia Mensfeld a jej práce ako asistenta návratu k zdraviu pôsobi: pomáhanie iným. Aj ona, rovnako ako výtvarná a literárna tvorba autorky ukazuje, akým nezvyčajným človekom je laureátka Trienále.

Leśna polana, 29 cm x 41 cm

Mieszmasz kolorowy
– Sylwia Mensfeld asystent zdrowienia,
praca wykonana z uczestnikami
Środowiskowego Centrum Psychiatrii
dla Dorosłych w Nowym Targu,
85 cm x 60 cm

Skupisko, 70 cm x 51 cm

Fabryka, 21 cm x 29,5 cm

Jesteśmy
64 cm x 46 cm

Kobiećć
41,5 cm x 30 cm

Kolorowy świat, 70 cm x 50 cm

Dworek w Niedźwiczach, 29 cm x 23 cm

Atak, 29,5 cm x 21 cm

Odjazd, 72 cm x 54 cm

Zwierzyniec, 72 cm x 54 cm

Doktor Jachymiak, 69 cm x 49 cm

Pan doktor, 69 cm x 49 cm

Portret, 27,5 cm x 32,5 cm

Wiosna, 42 cm x 29,5 cm

Chwilowa różnorodność, 65 cm x 48 cm

Drzewostan, 42 cm x 29,5 cm

Teatr, 32 cm x 27,5 cm

Nie potrzebuję dopalaczy, mój świat jest bogaty i kolorowy, 60 x 50 cm

Mój dom się wali, 42 cm x 29,5 cm

Okładka, 42 cm x 29,5 cm

Ocalenie, 69,5 cm x 50 cm

Razem, 21 cm x 29,5 cm

patronat honorowy:

Marszałek Województwa Małopolskiego – **Witold Kozłowski**
Konsul Generalny Republiki Słowackiej w Krakowie – **Tomáš Kašaj**
Burmistrz Miasta Nowy Targ – **Grzegorz Watycha**
Bank Spółdzielczy Ziemi Górskich **KARPATIA**

patronat medialny:

TVP 3 Kraków, Radio Kraków, Nowotarska Telewizja Kablowa, Tygodnik Podhalański

ISBN 978-83-955133-1-2

Sylwia Mensfeld

LAUREATKA

TRIENNALE SZUKI NAIWNEJ I ART BRUT

POGRANICZA POLSKO-SŁOWACKIEGO IM. EDWARDA SUTORA

PL-SK

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

Mikroprojekt pt. „Rola Euroregionu „Tatry” w upowszechnianiu dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko-słowackiego” współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Mikroprojekt Úloha Euroregionu „Tatry” pri šírení kultúrneho dedičstva Poľsko-slovenského pohranicia, spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci Programu Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020

